

Ympäristölautakunnan talousarvio vuodelle 2027 ja taloussuunnitelma vuosille 2028-2029

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunta 29.9.2026 § 65

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalveluihin kuuluu ympäristöterveysvalvonnan, eläinlääkinnän sekä eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan osalta Saarijärven ja Viitasaaren kaupungit, Pihtiputaan, Karstulan, Kinnulan, Kannonkosken, Kyyjärven ja Kivijärven kunnat. Rakennusvalvonnan osalta yhteistoimintaan kuuluvat Viitasaaren, Pihtiputaan, Kannonkosken, Karstulan, Kyyjärven, Kinnulan ja Kivijärven kunnat. Ympäristönsuojelun yhteistoimintaan kuuluvat Viitasaaren ja Saarijärven kaupungit, Pihtiputaan, Kannonkosken, Kinnulan, Kivijärven ja Kyyjärven kunnat.

Ympäristöpalvelujen vastuukuntana toimii Viitasaaren kaupunki. Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on myös hyväksyttävä kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on suunnitelman ensimmäinen vuosi. Kunnanhallitus vastaa kuntalain 39 §:n mukaan taloudenhoidosta ja valtuuston päätösten valmistelusta. Käytännössä talousarvion ja taloussuunnitelman laadinta tapahtuu kunnanhallituksen antamien laadintaohjeiden ja aikataulun mukaan.

Viitasaaren kaupungin talousarvion ja -suunnitelman 2027–2029 laadintaohjeessa on annettu palvelualuekohtaisesti suunnittelukehys nettomääräisenä ulkoisen toimintakatteen tasolla. Toimielinten tulee tehdä vuoden 2027 talousarvioesityksensä siten, että asetetun kehiksen mukaiset ulkoisen toimintakatteen tavoitteet toteutuvat.

TOIMINTAKATE	TP	TAM	TPE	KEHYS
ulkoinen	2025	2026	2026	2027
Hallintopalvelut	-2 522 732	-2 245 537	-2 199 383	-2 128 137
Elinvoimapaalvelut	-1 797 765	-2 259 700	-2 139 700	-2 086 700
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	-11 276 647	-11 368 263	-11 236 119	-10 706 232
Elinympäristön ja asumisen palvelut	-2 823 540	-3 238 589	-3 043 589	-2 970 589
Ympäristöpalvelut	-192 082	-205 209	-205 209	-202 609
Painelaskelman muutosvaraus (keskitetty)				-289 733
Toimintakate yhteensä	-18 612 766	-19 317 298	-18 824 000	-18 384 000
Tasapainotusohjelman uusien toimenpiteiden kohdentuminen			2026	2027
Kaupunginhallitus / yleiset			33 100	89 400
Hallintopalvelut			13 000	28 000
Elinvoimapaalvelut			120 000	173 000
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut			132 144	662 031
Elinympäristön ja asumisen palvelut			195 000	268 000
Ympäristöpalvelut			0	2 600
Vaikutus toimintakatteeseen yhteensä			493 244	1 223 031
Tasapainotusohjelman toimintakatetavoite			-18 824 000	-18 384 000

Toiminnan kustannukset jaetaan yhteistoimintasopimuksen mukaisesti toimintaan osallistuvien kuntien kesken nettomenoista asukasluvun perusteella rakennusvalvonnan, ympäristöterveysvalvonnan sekä eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan osalta. Eläinlääkinnän osalta jako tapahtuu 70 % hyötyeläinten lukumäärän ja 30 % asukasluvun perusteella. Ympäristönsuojelun osalta jako tapahtuu 55 % asukasluvun, 30 % valvontakohteiden määrän ja 15 % vapaa-ajan asuntojen määrän perusteella.

Ympäristöpalveluiden talousarvio on laadittu palkka- ja henkilösivukulutietojen, vuoden 2026 toteumavertailujen, vuoden 2025 tilinpäätöstietojen sekä vuokra-, laite- ja materiaalikulutietojen perusteella. Talousarviossa on huomioidaan myös sisäiset vyörytykset talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon osalta ympäristöpalvelujen oma hallinto mukaan lukien.

Kuntakohtaiset nettokustannukset on jaettu rakennusvalvontaan, ympäristönsuojeluun, terveydensuojeluun, eläinlääkintään sekä eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan riippuen siitä, miltä osin kukin kunta on yhteistoiminnassa mukana.

Talousarvioehdotus on tässä vaiheessa arvio ja tulee tarkentumaan suunnittelun edetessä. Viitasaaren kaupungissa on parhaillaan käynnissä yhteistoimintaneuvottelut, joiden lopputuloksella voi olla vaikutusta ympäristöpalvelujen talousarvioon. Neuvottelujen on tarkoitus päättyä 19.10.2026. Talousarvioehdotukseen liitetyistä asiakirjoista puuttuvat vastuukunnan sisäiset vyörytykset ja muut sisäiset erät (vuokrat, siivous), ympäristöpalvelujen hallinnon vyörytykset sekä yhteistoimintakorvaukset. Näiden osalta arviot on kuitenkin esitetty kuntakohtaisessa kustannustenjakotaulukossa, josta selviää siten kuntakohtaiset maksusuudet kaikki kustannukset huomioiden. Kuntakohtaisessa kustannustenjakotaulukossa on sisäisten erien osalta käytetty pohjana kuluvan vuoden 2026 talousarviolukuja. Ympäristöpalvelujen hallinnon kustannukset on päivitetty vuodelle 2027 ja vyörytetty taulukossa manuaalisesti palveluyksiköille (rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, ympäristöterveysvalvonta, eläinlääkintä, eläinsuojelu- ja eläintautivalvonta).

Yhteistoiminta-alueen yhteinen talousarvio vuodelle 2027 on noin 2 260 000 euroa ja on noin 15 000 euroa (0,7 %) vuoden 2026 talousarviota suurempi.

Talousarvioehdotuksessa on otettu huomioon vuodelle 2027 määräaikaisten ympäristösihteerin ja valvontaeläinlääkärin tehtävien jatkaminen. Tehtävien jatkaminen on perusteltua, koska toteutunut htv-määrä ei ole vastannut suunniteltua, eikä määräaikaishavainnoilla ole pystytty vastaamaan siihen tarpeeseen, mitä varten ne perustettiin. Ruuhkaa ei ole saatu purettua eikä suunnitelmallista valvontaa toteutettua. Käytännössä toteutuneet htv-määrät ensimmäisellä vuosipuolikkaalla ovat olleet eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnassa 1,4 htv / 2,5 htv ja ympäristönsuojelussa 3,2 htv / 4 htv. Määräaikaishavainnoilla on likimain pystytty turvaamaan vakainen htv-määrä. Ympäristölautakunta päättää määräaikaishavainnoista viroista vuoden loppuun mennessä. Virkojen määräaikaishavainnoisuuden perusteena on ollut käynnissä olevat neuvottelut yhteistoiminta-alueen laajentumisesta, jolloin henkilöstöresursseja voidaan tarkastella kokonaisuutena, mikäli alue laajenee. Muutos tapahtuu aikaisintaan vuoden 2028 alusta. Selvityksen lähtökohtana on, että sopimuskuntien kustannukset eivät nouse.

Talousarviota laadittaessa on pyritty etsimään säästöjä toimintakuluista, mutta myös lisäämään tuloja, huomioiden myös Viitasaaren kaupungin tasapainotusohjelmaan kirjattu 3 %:n taksankorotus ympäristöpalveluja koskien. Taksat päivitetään loppuvuoden kuluessa ja uudet taksat tulevat voimaan 1.1.2027. Talouden tasapainotusohjelmaan on kirjattu myös rakennusvalvonnan 1 htv:n vähennys vuodelle 2029 eläköitymisen kautta. Kunta-alan palkankorotuksista huolimatta, talousarvioehdotus on pystytty laatimaan niin, että korotukset on saatu pääosin katettua toimintakuluja karsimalla ja tuloja lisäämällä. Tästä huolimatta talousarvioehdotuksen

ulkoinen toimintakate ylittää noin 30 000 euroa ympäristöpalveluille asetetun suunnittelukehysten.

Ympäristöpalvelujen talousarviossa ei esitetä uusia investointeja.

Talousarvion toiminnalliset tavoitteet tullaan päivittämään ja kirjaamaan seuraavaan talousarviokäsittelyyn mennessä. Tällä hetkellä vastuukunnan kaupunkistrategian päivityksen ollessa kesken, tavoitteita ei teknisistä syistä pystytä talousarvion tekstiosaan muokkaamaan. Merkittäviä muutoksia näiden osalta ei kuitenkaan ole tulossa, mutta mittareita tarkennetaan siten, että tiedot on helpommin tuotettavissa. Talousarvioehdotus lähetetään yhteistoimintaan osallistuville kunnille lausunnolle kokouskäsittelyn jälkeen. Talousarviosta annettava mahdollinen lausunto pyydetään toimittamaan ympäristöpalvelujen palvelualuejohtajalle osoitettuna 19.10.2026 mennessä.

Oheismateriaali:

- Ympäristölautakunnan talousarvioehdotus v. 2027, kuntakohtaiset kustannukset
- Ympäristölautakunnan talousarvioehdotus v. 2027, ulkoiset toimintamenot ja -tulot
- Ympäristölautakunnan talousarvion tekstiosa vuodelle 2027 (ei sisällä tavoitteita, vain ulkoiset toimintakulut ja -tulot)
- Viitasaaren kaupunginhallitus 22.6.2026 § 143 / Talousarvio ja -suunnitelma 2027-2029 laadintaohje

Lisätiedot: Ympäristöpalvelujen palvelualuejohtaja Sari Flyktman, puh. 044 459 7385

Päätösehdotus

Ympäristöpalvelujen palvelualuejohtaja:

Ympäristölautakunta tutustuu laadittuun ympäristöpalvelujen talousarvioehdotukseen vuodelle 2027 sekä talousarvioon liittyvään oheismateriaaliin. Talousarvioehdotusta tarkennetaan vastuukunnan talousarviovalmistelun vielä edetessä ja vastuukunnan yhteistoimintaneuvottelujen tullessa päätökseen.

Talousarvioehdotus ja oheismateriaali toimitetaan jäsenkunnille lausunnolle. Mahdolliset lausunnot on toimitettava ympäristölautakunnan käsittelyyn 19.10.2026 mennessä.

Päätös

Hyväksyttiin.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

5.10.2026 Ote sopijakunnat, Viitasaaren talous- ja tietohallintojohtaja

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristölautakunta 27.10.2026
269/02.00.00/2026

Talousarvioehdotusta on päivitetty tarkennetuilla luvuilla, mm. Viitasaaren kaupungin sisäisten vyörytysten ja sisäisten erien osalta, sekä vastuukunnassa käytyjen yhteistoimintaneuvottelujen (Viitasaaren khall 19.10.2026 § 216) perusteella, missä päätettiin mm. eläinlääkinnän ja eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan tehtäväjärjestelyistä. Talousarvio pienenee 1,0 % eli noin 23 000 euroa. Ulkoinen toimintakate kuitenkin

hieman heikkenee, koska aiempaan ehdotukseen tehty uudet säästöt kohdistuvat pääosin sisäisiin eriin ja kokonaiskustannusten lasku vaikuttaa yhteistoimintakorvauksien määrään alentavasti. Poikkeama raamista on 41 000 euroa.

Talousarvion tekstiosaan on päivitetty lisäksi toiminnalliset tavoitteet.

Lausuntonsa talousarvioehdotuksesta ovat määräaikaan mennessä antaneet Kivijärvi, Pihtipudas ja Saarijärvi.

Lausunnot

Kivijärven kunnalla ei ole lausuttavaa talousarvioesitykseen. Pihtiputaan kunnanhallituksella ei ole huomauttamista talousarvioehdotukseen.

Saarijärven kaupunginhallituksen lausunto:

”Saarijärven kaupunki pitää tärkeänä, että Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalvelut kykenee turvaamaan lakisääteisten viranomaistehtävien oikea-aikaisen ja laadukkaan hoitamisen koko yhteistoiminta-alueella. Kuntien taloudellinen toimintaympäristö on viime vuosina kiristynyt merkittävästi, ja useissa kunnissa on parhaillaan käynnissä tai käynnistymässä mittavia talouden tasapainottamisohjelmia. Tämä korostaa tarvetta tarkastella myös yhteistoiminnassa tuotettavien palveluiden kustannuskehitystä kriittisesti sekä etsiä aktiivisesti keinoja toiminnan tuottavuuden ja kustannustehokkuuden parantamiseen.

Vuoden 2027 talousarvioesityksessä Saarijärven kaupungin kokonaismaksusuudeksi esitetään 558 810 euroa. Kustannustenjakotaulukon mukaan muutos vuoden 2026 talousarvioon verrattuna on 5 560 euroa eli noin 1,0 prosenttia. Kokonaisuutena tarkasteltuna kustannusten kasvu on maltillinen.

Saarijärven kaupunki kiinnittää erityistä huomiota ympäristönsuojelun kustannuskehitykseen. Ympäristönsuojelun toteutunut laskutus vuonna 2025 oli 70 523 euroa. Vuoden 2027 talousarvioesityksessä Saarijärven ympäristönsuojelun kustannukseksi esitetään 98 372 euroa. Ympäristönsuojelun kustannukset kasvoivat Saarijärven osalta merkittävästi jo vuoden 2026 talousarvioon. Saarijärven kaupunki toteaa, että ympäristönsuojelun kustannustaso on noussut merkittävästi sekä alkuperäiseen arvioon että toteutuneeseen vuoden 2025 kustannustasoon verrattuna. Kaupunki katsoo, että kustannuskehitys edellyttää toiminnan tuottavuuden parantamista, resurssien tarkempaa kohdentamista sekä kustannusten kasvun määrätietoista hillintää.

Kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että vuoden 2026 määräaikaisiksi tarkoitetuille ympäristösihteerin ja valvontaeläinlääkärin tehtäville esitetään jatkoa vuodelle 2027. Talousarvioesityksen perustelujen mukaan määräaikaisten tehtävien jatkamista esitetään, koska suunnitellut henkilötyövuodet eivät ole toteutuneet eikä ruuhkaa ole saatu purettua tavoitellulla tavalla.

Saarijärven kaupunki ei pidä perusteltuna sitä, että vuonna 2026 määräaikaisiksi tarkoitettuja henkilöstöresursseja jatketaan automaattisesti. Lisäresurssien jatkamisen sijaan tulee ensisijaisesti hyödyntää mahdollisuudet toiminnan organisoinnin ja toimintatapojen kehittämiseen sekä kustannustehokkaampien ratkaisujen löytämiseen.

Lausunnolla olevasta aineistosta ilmenee, että ympäristöpalvelujen toiminnallisia tavoitteita ja mittareita on tarkoitus vielä tarkentaa talousarvion jatkovalmistelussa. Saarijärven kaupunki pitää tätä tarpeellisenä ja tärkeänä, että palvelujen laadun, saatavuuden tai toiminnan vaikuttavuuden paranemista ja kustannuskehityksen vaikutuksia voidaan todentaa raportoinnin avulla.

Pöytäkirjaotteen mukaan talousarvioesitys on vielä osittain valmisteluvaiheessa ja siihen voivat vaikuttaa muun muassa vastuukunnassa käynnissä olevien yhteistoimintaneuvottelujen tulokset. Lisäksi kuntakohtaisessa kustannustenjakotaulukossa on eräiltä osin käytetty vuoden 2026 sisäisiä eriä ja vyörytyksiä. Saarijärven kaupunki pitää tärkeänä, että lopulliset kustannukset, sisäiset erät ja kuntakohtaiset maksuosuudet tarkennetaan ennen talousarvion lopullista hyväksymistä ja että sopijakunnille annetaan riittävät tiedot muutosten vaikutuksista.

Saarijärven kaupunki pitää tärkeänä, että ympäristöpalvelujen lakisääteiset tehtävät voidaan hoitaa toimintavarmasti myös tulevaisuudessa. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että kustannuskehitys on sopijakuntien näkökulmasta ennakoitavaa ja että käytettävissä olevat resurssit kohdennetaan mahdollisimman vaikuttavasti tilanteessa, jossa kunnat joutuvat laajasti arvioimaan palvelurakenteitaan ja taloutensa tasapainottamistoimenpiteitä.”

Vastaus lausuntoihin

Ympäristöpalveluissa kustannuskehitykseen on suhtauduttu vakavasti. Toimintaympäristön kehitystä, muuttuvaa lainsäädäntöä ja näiden vaikutusta ympäristöpalvelujen tehtäviin seurataan aktiivisesti.

Ympäristöpalvelujen toimintakuluista noin 87 % koostuu henkilöstökuluista. Koko palvelualueetta koskevana toiminnallisena tavoitteena vuoden 2027 talousarvioon on kirjattu työn tekemisen tapojen kehittäminen ja osaamisen tehokas hyödyntäminen. Erityisesti tekoälyä hyödyntävien toimintamallien käyttöönottoon tullaan tulevina vuosina panostamaan. Samalla tarkastellaan tehtävänkuvien tarkoituksenmukaisuutta siten, että tiettyjen työvaiheiden hoitaminen vastuutetaan oikeille henkilöille osaamista vastaavasti. On myös tärkeää huolehtia henkilöstön jatkuvasta kouluttautumisesta, jotta muuttuvan lainsäädännön soveltaminen käytännössä on sujuvaa.

Rakennusvalvonnassa on reagoitu rakentamislain seurauksena lupamäärien vähentymiseen siten, että henkilöstöresurssista vähennetään 1 htv eläköitymisen kautta vuonna 2029.

Ympäristöpalvelujen kustannuksiltaan selkeästi suurimmassa yksikössä, eläinlääkinnässä, yhteistoimintaneuvottelut käytiin jo syksyllä 2025, jolloin toimintaan tehtiin merkittäviä muutoksia. Säästöt ovat toteutuneet suunnitellusti. Eläinlääkinnän ja eläinsuojelu- ja eläintautilvalvonnan tehtäviä on edelleen uudelleen järjestelty syksyllä 2026 käydyissä yhteistoimintaneuvotteluissa. Eläinlääkinnän kustannuksia on vielä vuoden 2026 talousarvioon nähden edelleen pystytty laskemaan, vaikka yleisesti palkkakustannukset ovat kasvaneet KVTES:n mukaisten palkankorotusten myötä. Kuntien on edelleen lainsäädännön velvoittamana kyettävä järjestämään ympärivuorokautinen kiireellinen eläinlääkäriapu ja tämä on huomioitava henkilöstömitoituksessa.

Ympäristöpalvelut vastaavat kuntien lakisääteisten tehtävien hoitamisesta, eikä palvelualueella ei tuoteta lainsäädännön ylittäviä palveluita. Ne

valvonnan alueet, joissa on havaittu selkeää työtehtävien ruuhkautumista ja puutteita lakisääteisten tehtävien suorittamisessa, on myös otettu huomioon toiminnan suunnittelussa. Toimintatapojen kehittäminen on myös näillä osa-alueilla erittäin tärkeää ja tätä työtä tehdään entistä määrätietoisemmin. Palveluiden saatavuuden turvaamiseksi on kuitenkin myös erittäin tärkeää huolehtia siitä, että viranhaltijoiden liiallinen tehtäväkuorma ei johda poissaoloihin ja henkilöstön vaihtuvuuteen, mikä palvelun saatavuuden lisäksi aiheuttaa kustannuksia ja palvelun laadun laskemista. Määräaikaisten tehtävien jatkamisen osalta päätökset tullaan tekemään ympäristölautakunnassa erikseen kuluvaan vuodenaikana.

Henkilöstömitoitusten tarkistamisen ja työpanoksen tehokkaan hyödyntämisen ja toimintatapojen kehittämisen ohella, on tärkeää huolehtia myös palvelualueen tulojen kehittymisestä. Lainsäädäntö asettaa raamit sille, miten kustannuksia voidaan hinnoitella ja hinnoittelun tulee perustua todellisiin tuotantokustannuksiin. Palvelualueella on myös paljon tehtäviä, joiden suorittamisesta ei voida periä maksua, kuten valtaosa viranomaisen antamasta neuvonnasta. Palvelualueen taksat käydään läpi syksyn 2026 aikana ja korotukset tulevat olemaan keskimäärin 3 %.

Ympäristöpalvelut tekee aktiivisesti valmistelua mahdollisten uusien sopimuskumppanien liittämiseksi yhteistoiminta-alueeseen. Tämä tarjoaa mahdollisuuden edelleen kehittää palvelujen saatavuutta, laatua ja tehokkuutta, unohtamatta taloudellisten säästöjen etsimistä mm. hallinnon, ohjelmistojen ja muiden vastaavien yhteisten toimintojen kautta.

Oheismateriaali:

- Ympäristölautakunnan päivitetty talousarvioehdotus v. 2027, kuntakohtaiset kustannukset
- Ympäristölautakunnan päivitetty talousarvioehdotus v. 2027, Viitasaaren kaupungin osuus
- Ympäristölautakunnan talousarvion päivitetty tekstiosa vuodelle 2027

Lisätiedot: Ympäristöpalvelujen palvelualuejohtaja Sari Flyktman, puh. 044 459 7385

Päätösehdotus

Ympäristöpalvelujen palvelualuejohtaja:

Ympäristölautakunta vahvistaa ympäristöpalvelujen talousarvion vuodelle 2027 ja taloussuunnitelman vuosille 2028 - 2029.

Päätös

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

2.11.2026 Ote Viitasaaren kaupunginhallitus, talous- ja tietohallintojohtaja, sopijakunnat